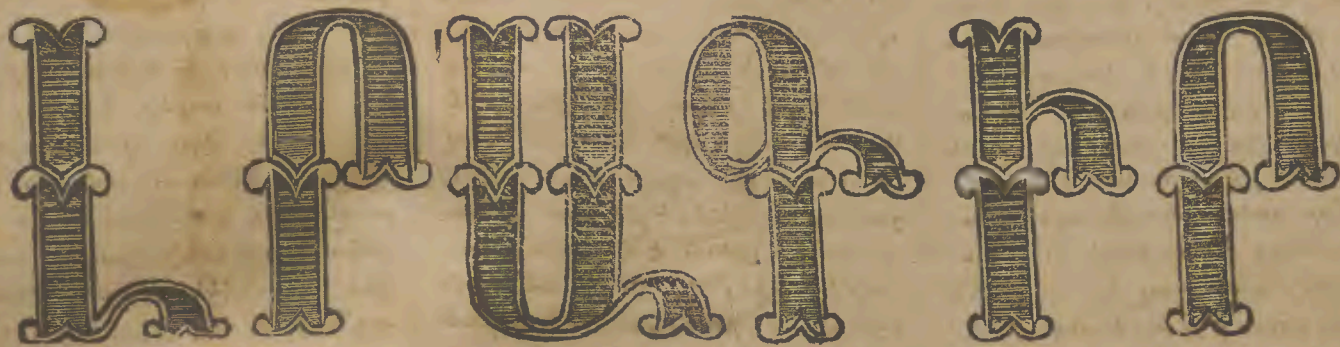

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ

ԽԱԹԻՐԸ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆԸ

(ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ 90ԻՆԱԿԵՆ)

(Շարժանկութիւն և վերջ ԳԵՐ 82)

Մեր տէրութեան երկիրներէն ու մանց մէջ Մեր ոչ-մահմանական հրապարակները չեն կրնար կալուածատէր ըլլալ, և ազարակներու մէջ կը գործածուին, Այս վիճակը Մեր արգարատէր զգացմանց հակառակ ըլլալով, այսուհետեւ բնաւ խտրութիւն չպիտի ըլլայ Մեր հպատակաց մէջ, թէ՛ դատարկ մնացած և աճուրդով վաճառուած հողեր գնելու մասին, և թէ՛ մասնաւորներէ վաճառեալ հողեր և այլ ինչքեր ստանալու մասին: Հետեւեալ հողային ստացուածոց վրայ հաստատեալ օրինաց տրամադրութիւններն ամենակատարեալ հաւասարութեամբ վայելելու ապահովութիւն պիտի տրուի անոնց:

Գաւառաց մէջ բնակեալ Մեր ոչ-Մահմանական հպատակաց կտակները պիտի յարգուին, և անչափահաս ժառանգաց (եթիմ) ինչքերուն խնամակարաց (վասի) ձեռք մատակարարուելուն խառնուիլ բնաւ ներելի չպիտի ըլլայ: Միայն թէ երբոր խնամակարաց և կտակակատարաց դէմ յռուի մատակարարութեան մասին գանգատ ըլլայ, այն ժամանակ իշխանութիւնը պիտի միջամտէ և անչափահասներու ընչից մատակարարութիւնն իւր հսկողութեան ներքինը պիտի առնուի:

Մեր կայսերական կամքէն բղխած այս ամեն հրամանաց և արտօնութեանց գլխաւոր նպատակն է Մեր վեհապետական իշխանութեան ներքին գտնուող ժողովրդոց բարեկեցութիւնն աւելցնել: Պետութեանց մեծութիւնը, փառքն ու ապահովութիւնը չեն կրնար ուրիշ կերպով հաստատ մնալ, բայց եթէ գործադիր իշխանութեանց ուղղութեամբն ու արդարութեամբը, հաստատեալ օրինաց ընդհանուր հնազանդութեամբ և իւրաքանչիւրին իրաւանց և յատկութեանց թէ մեծաց և թէ փոքունց կողմէ կատարեալ պահպանութեամբը, Ամեն անոնք որ Մեր տէրութեան երկիրներուն մէջ սոյն սկզբնայն համեմատ վարուին, Մեր կայսերական շնորհաց արժանի պիտի ըլ-

լան, իսկ անոնք որ հակառակ վարուին, արդար պատժոց պիտի ենթարկին: Մեր վաւերացմանը ներկայացեալ կանոն մը հաստատուի, որպէս զի Մեր վեհապետական հրամանաց հակառակ գործերն և այլ զեղծումներն նշանակելու համար ամեն տեղեկութիւնք և խնդրուածք վեղ ներկայացուին կատարեալ ապահովութեամբ:

Նմանապէս կը կամիմք որ օրինաց անթերի պահպանութիւնն ապահովելու համար ձեռք առնուած միջոցներէն զատ կանոններ ու հրահանգներ պատրաստուին վալիներուն, Միւթէսարըքներուն, Գոյմազամետներուն, և առհասարակ ամեն պաշտօնատարաց իրաւասութեան սահմանները Մեր կայսերական հրամանաց համեմատ որոշելու համար: Վերջապէս կը կամիմք որ ամեն ոք հասկընայ թէ սոյն Հրովարտեալ Մեր շնորհած արտօնութիւններն ու շնորհները մի միայն անոնց համար են՝ որք իրենց հաւատարիմ և անկեղծ հպատակութեան պարտականութիւնը կը կատարեն, իսկ անոնք որ այս ճանքէն խտրած են, բնականաբար զուրկ պիտի մնան այս շնորհներէն:

Արդ, դուք որ Մեր մեծաշուք վէզիրն էք, սոյն վեհապետական Հրովարտակը պիտի հրատարակէք հարկեղած ձեռք թէ՛ Մեր մայրաքաղաքին և թէ Մեր տէրութեան ամեն գաւառներուն մէջ, և պիտի հսկէք որ ասոր պարունակած տրամադրութիւնները ճշդիւ և յարատեւ գործադրելու համար հարկ եղած ամեն միջոցներն ձեռք առնուին:

Տուեալ ի 13 Ձիլգատէ 1292
և 30 նոյ. 1875

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Հ Ր Ա Ւ Ե Ր

ԱՌ Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն ԵՐԵՍՓՈՒՍԱՆՍ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ, Դեկտ. 12 ի Ղալաթիս:

Ատեանը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 6 ին և դոցուի 10 ին:

Հրաւիրեալ են Երեսփոխան Է-

ֆէնտինները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ:

1875 Դեկտեմբեր 8

Օ Ր Ա Կ Ա Ր Գ

1. Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան. - Քուէարկութիւն Ա. Յօդուածոյ:

2. Վերաքննութիւն Սահմանադրութեան. - Վիճարանութիւն Բ. Յօդուածոյ վրայ, որ է թաղական մատակարարութեան կազմակերպութիւն:

ԱՏԵՆԱԳԻՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՅԵԱՆ

ԳԱՒԱՌԱՅ ՄԷՁ

ԱՐԴԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ճոյց տալու համար թէ գաւառաց մէջ արդարութիւնը մինչև որ աստիճան թերի կերպով գործադրուելու վրայ է, և թէ որքան իրաւացի և անհրաժեշտ հարկ մը կար այս տեսակ թերութիւններն, զեղծումներն ու զանցառութիւններն բառնալու համար կայսերական նոր հրովարտակի մը հրատարակութեանն ու գործադրութիւնը ճշդիւ հրամայուելու մասին, հարկ կը համարիմք հետեւեալ երկու դէպքերը հրատարակել, գաւառներէն գրուած վերջին նամակներէ քաղելով:

« Յակօբ անուն Հայ բողոքական մանրավաճառ խանութպան մը, կըսէ թարսուէն գրուած նամակը, անցեալ տարի գիւղի մը տասանորդի տուրքը եւրոպական ըրած ըլլալով, պարտքն ալ հետզհետէ վճարմամբ կը հատուցանէ, վերջին վճարումն ալ, որ 1900 զրոյի գումար մը կը կազմէր, կը յանձնէ Մալ Միւտիլիին, փոխարէն ստորագրեալ ստացագիր մ'առնելով ըստ սովորութեան:

Սակայն քանի մ'օր վերջը, Մալ Միւտիլիին նենգութեան յանցանք պաշտօնէն հրաժարեցուցուելով, կառավարութիւնը յիշեալ Յակօբը բռնել կուտայ և կը հրամայէ որ պարտուց մնացորդ 1900 զրոյ վճարէ: Այս վերջինը ձեռքն ունեցած ստացագիրը ցոյց կուտայ, սակայն կառավարիչն առարկելով թէ Մալ Միւտիլիին այդ գումարը կառավարու-

Թեան գանձապահին չը յանձնելով իր կոկորդեն անցուցեր է, կը հարկադրէ զինքը որ անպատճառ յիշեալ գումարը վճարէ կառավարութեան, քայց Յակոբին իւր ժընտմանը վրայ պնդելը տեսնելով, զանի բանտը նետել կը հրամայէ:

Յակոբ բանտարկութեանը միջոցին խորհուրդ հարցնելով իւր բարեկամացը, ասոնք ալ կը յայտնեն թէ, անօգուտ է ու է ընդդիմութիւն ընել այս մասին, ուստի բանտարկութենէն ազատելու համար՝ նախ այդ գումարը վճարել նայելու է, ետքէն ալ Մալ Միւտիրին դէմ դատ բանալով այդ ստակն իրմէն պահանջելու է: Հետեւեալ Յակոբ, այս խորհրդոյն վրայ, յոյն վաճառականի մը դիմելով, 1/10 ին 50 տոկոսով 1900 զրոյ փոխ կառնու, և պարտքը նորէն երկրորդ անգամ մ'ալ կը հատուցանէ կառավարութեան, բանտէն ազատելու համար: Իսկ յոյնին ունեցած պարտքն ալ հետզհետէ կը վճարէ, յապաղալ վճարմանցը համար ալ ամիսը 3 % տոկոս մը տալով:

Յակոբ բանտէն արձակուելուն պէս, նախորդ Մալ Միւտիրին դէմ դատ կը բանայ տեղւոյն առեւտրական դատարանը և երկար դատավարութենէ մը յետոյ, վերջապէս կը յաջողի Մալ Միւտիրին պարտաւոր հանող վճարագիր (իւրմ) մը ձեռք ձգել: Այս միջոցներն, նենգութեամբ հրաժարեցուցեալ Մալ Միւտիրին վերստին կառավարութեան պաշտօնի կոչուելով, քաղաքապետական ժողովոյն քարտուղար կանուանի, 2000 զրոյի մօտ գումար մը նենգութեամբ կոկորդեն անցուցած ըլլալուն հակառակ:

Մալ Միւտիրին վերստին կառավարական պաշտօնի անցնելէն ի վեր Յակոբ պարապ տեղը կաշխատի վճարագիրը գործադրել տալ, դատապարտելոյն պաշտօնական դիրքը բոլորովին ոչնչացնելով ու անկարելի ընելով յիշեալ իւրին գորութիւնն ու գործադրութիւնը:

Միւսնոյն նամակը կը յաւելու նաևս ըսել թէ, կայսերական վերջին հրովարտակացը հակառակ տասանորդի տուրքն այն կողմերն, փոխանակ 1/10 ին 10 ի, դեռ 12 1/2 ի հաշուով հաւաքուելը կը շարունակէ:

Ահաւասիկ գաւառական զեղծման միւս դէպքն ալ, զոր իրզրուսէն գրուած ուրիշ նամակէ մը կը քաղեմք:

Մշոյ Հայոց կրած տառապանքն արդէն յայտնի է, կըսէ յիշեալ նամակը, որոյ վրայ պէտք է նաև յաւելուլ հետեւեալ դէպքն ալ:

Խել մ'անիրաւութեանց և հատուցած չարեացը համար վեց տարի բանտարկութեան պատիժ կրող Ապտ-իւլ-Բահման անուն անձ մը՝ Պուլանքի Գայմագամ կանուանի: Սա իւր այս պաշտօնին հասնելուն, Հայուն մէկէն, որ տեղացւոց քով մեծ պատիւ ու համարում ունէր, 50 օսմ. ոսկի փոխ կուզէ, առ որ այս վերջինը կը պատասխանէ թէ, չունի ստակ: Գայմագամը այս պատասխանին վրայ սիրտը նեղանալով կըսէ թէ այդ ստակը պիտի առնէ իրմէն:

Անմիջապէս քիւրտ կին մը դատ կը բանայ յեալ քրիստոնէին դէմ, պնդելով թէ 1350 ոսկի առնելիք ունի անորմէն: Ասոր վրայ մարդը բռնուելով անտը կը գրուի, և Գայմագամին երկու ծառայներն ալ ի նպաստ կ'ընեն վկայութիւն տալով: Դատարանը կ'վճռէ թէ կամ պարտքը հատուցուելու է կամ բանտարկութիւն կրելու է: Ամբաստանելոյն սոյն պահանջան նկատմամբ ըրած ժխտումներն անյստիքի մնալով, չորս ամիս բանտ կը մնայ, և վերջերս ալ կը դանդաղուի ու կը խոշտանգուի:

Վերջապէս ալ յոյսը կտրելով, կաղաչէ իւր բարեկամներուն որ ինչ ալ ըլլայ, իրեն համար քիչ մ'ստակ ձարեն, որ այս չարչարանքէն աղատի: Բարեկամներն ալ մեծ նեղութեամբ ու դժուարութեամբ, հազիւ հաղ կը յաջողին 80 ոսկւոյ չափ ըստակ հաւաքել, զոր վճարելով մարդը կազատեն, այն յուսով թէ մնացած գումարը այլ ևս չը պիտի ուզուի իրմէն: Բայց հազիւ քանի մ'օր կանցնի, այդ մնացած 70 ոսկին ալ պահանջելու կ'ընեն, զոր չը կարենալով հատուցանել մարդը, վերջստին բանտը կը նետուի, ուր 15 աւուր չափ կը մնայ: Յետոյ հսկողութեան տակ դնելով իւր գիւղը կը զրկեն որ երթայ ստակ ձարէ ու պարտքը վճարէ: Իսկ նա իւր պահապաններուն հսկողութիւնը խաբելով կը յաջողի իրզրուս փախչիլ, և բողբոջագիր մը կը մատուցանէ յիշեալ Գայմագամին դէմ:

Բարեկամները բարեկամակալը, որ անգիտութեամբ անշուշտ յիշեալ չարագործ մարդը Գայմագամ անուն անձ էր, կորոյն վերջապէս դանի պաշտօնէ ձգելու: Բայց ինչո՞վ պիտի փոխարինուի խեղճ մարդուն կրած կորուստն ու տառապանքը:

Ահաւասիկ ուրիշ դէպք մ'ալ, որ իրզրուսի մէջ հասարակաց անդորրութիւնը ծանրապէս խանգարելու պատճառ մ'եղեր է:

Ստորին տաճիկ պաշտօնակալ մը, արդէն բարոյականը կասկածելի տաճիկ աղջկան մը սիրահարած, իսկ անկէ մերժուած ըլլալով, զայրոյթէն միտքը կը դնէ վրէժը առնել և կ'ըսկսի միջոցներ ձեռք առնուլ: Աղջիկն ալ ինքզինքը պաշտպանելու համար, Տէրվիլի մը տունը կ'երթայ կ'ապաստանի, զինուորականին տուած նեղութեանց ազատելու համար միջոց մը խնդրելով:

Աղջիկը հոգ գտնուած միջոցին, Մշոյն չորս հայազգիք, որք ստակ կորուսած էին, նոյնպէս Տէրվիլին տունը կ'երթան, կորուստներն գտնելու համար ինչ միջոց բռնելին հարցնելու նպատակաւ: Սակայն զինուորականը, որ ամեն բանի ուշադրութիւն ընելով աչքէ չէր փախցներ, քանի մը զինուոր հետն առած կուգայ յիշեալ տունը կոխելով, տէրվիլը, աղջիկն ու չորս հայազգիք բռնել կուտայ, զորս բոլոր բազմամարդ փողոցներն ու հրապարակներն իբրև առակ նշաւակի պատրաստել կուտան, զինուորներով չըրկապատեալ, որոնք կը գանակոծէին խեղճ հայերն:

Տաճիկ հասարակութիւնն ալ, այլ

և այլ սուտ տեղեկութիւններէ գրգռեալ և թելադրեալ այս չորս հայոց դէմ, որք բնաւ ու է յանցանք մը չ'ունէին, կը թշնամանէր զանոնք ու վրանին քարեր և ուրիշ նիւթեր կը նետէր: Երբ կառավարութեան պալատը հասան, ամբոխն այնքան բազմաթիւ և գրգռուած էր, որ մեծ դժուարութեամբ հազիւ կարելի եղաւ արիւնհեղութեան մ'առաջին առնուիլ:

Հայազգիք վերստին անգամ մ'ալ գանակոծուելէն վերջը, բանտը կը նետուին, ուր կը մնան եղբր ցարգ, առանց գիտցուելու թէ ինչ պատճառաւ բանտարկուած են, եթէ զանոնք տաճիկ ամբոխին կատաղութենէն, ու գրգռութիւնն ազատ պահելու համար չ'է:

Գաւառաց վիճակն ու պաշտօնավարաց ընթացքն հաւասարապէս գրեթէ այս ըլլալով, դիւրին է մտածել թէ կայսերական հրովարտակներուն գործադրութիւնը որք տեղացի ժողովրդոց հանդիսութեանն ու բարեկեցութեանը նայիլ և ասոնց դէմ գործուած զեղծումներուն վաղ ընդ փոյթ բարձումը կը հրամայեն, մինչեւ որ աստիճան կրնայ ապահովեալ նկատուիլ:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Պատերազմական գործոց պաշտօնեայ Ահմէտ Մուխթար փաշայ վեհ. Սուլթանին հրամանաւր չէրոյքովին մեկնեցաւ ապստամբութեան վճառական հարուած մը տալու համար:

— Կառավարութիւնը հրաւիրեց Ղալաթիոյ Թընէլին տնօրէնութիւնը, որ ներքնուղի ճամբան լուսաւորելու միջոցներ ձեռք առնու:

Տնօրէնութիւնն արդէն փորձ մը ըրած էր կազմել լուսաւորելու, բայց կառքերուն երթելու ժամանակ պատճառած օդոյն հոսանքէն մարեր էին լապտերներն, եւ քարական լուսով լուսաւորելու համար ալ տարին 15 հազար ոսկւոյ ծախքի մը կը կարօտի, տեսնելով ինչ միջոց պիտի ընտրէ տընօրէնութիւնը, կառավարութեան հրամանը կատարելու համար:

— Անցեալ չաբթու Սե Ծովու մէջ սոսկալի փոթորիկ մ'եղնելով, չոգեւնաւ մը նաւաստեօքն հանդերձ ընկղմեր է Բօթիի առաջը, և յիշեալ քաղքին մէջ ալ բազմաթիւ շէնքեր կործաներ են:

— Բ. Դուռը նոր ժողով մը հաստատուեցաւ Իճրա Մէճլիսի Ալիսի անուամբ, որոյ նախագահն է Մեծ Եպարգոսը, և որոյ փոխանորդաբար էմին փաշայ պիտի վարէ ցկեանս նախագահութիւնը: Սոյն ժողովոյն պաշտօնը պիտի ըլլայ նորոգ հրամայուած բարեկարգական տնօրէնութիւններն ու միջոցները գործադրել:

— Երկաթուղոյ կառախումբը չաբաթ օր Գուլ-գարույէն Սիրքէճի երթալու ատեն, Ախլը դաբուլի մօտ գտնուելու ընկաւ, պահանջներուն փոխած ըլլալուն պատճառաւ, կ'ըսուի թէ այս դէպքին մէջ մէկ հոգի վերաւորուեր է:

— Հերոսքի ապստամբութեան շարունակ Գարատաղի կողմանէ գը-

տած օգնականութիւնը նկատելով, լա թիւքի կը յայտնէ թէ հարկ է Բ. Դրան որ վերջնագիր մը (ուրիշ մասով) ուղղէ Գարատաղի իշխանութեան, որ եթէ մտիկ չըլլուի, անշուշտ ետեւէն եկածն է՝ Գարատաղի դէմպատերազմի հրատարակութիւն:

— Զմբան սաստկութեանը պատճառաւ Դանուբի նաւարկութեան ընկերութեան չափեաները դադրեց են բանել:

— Աւստրիոյ կառավարութիւնը արգելիք է Սիրիայէն դացոյ Օսմ. զօրքերուն՝ Գլէքի նաւահանգիստը երևել, Սերիայի մէջ քօլէրայի հիւանդութիւնը ըլլալով, յիշեալ ախտին փոխադրութենէն իւր երկիրը պահպանելու համար:

— Գոհութեամբ կը լսեմք թէ Զմիւռնիոյ Արշալոյս Արարատեան ազգային թերթին պատուարժան խմբագիր Տնօրէն Ղուկաս Էֆէնտի Պալազարեան, Մէծիտիէի Կրդ. կարգի պատուանշան ստացեր է:

Կը շնորհաւորեմք մեր մեծապատիւ պաշտօնակցին սոյն շնորհնկալութեան արժանանալը:

— Երզնկայի մօտերն երևան ելած աւազակաց խումբ մը, Բալուչի, Զարսանճախի, Ակնայ և Զմիւռնիոյ շրջակայներն յանդուգն աւարառութեանց սկսած ըլլալով, Էրզրումի զօրաբանակի ընդհ. հրամանատարն կանոնաւոր չորս վաշտ զօրաց խումբ մը յիշեալ աւազակաց վրայ զրկել հրամայեր է:

— Խորմէն կը գրեն թէ հոն ալ զինւորական պարտաւորիչ ծառայութեան նոր օրէնքը գործադրութեան դրուիլ սկսելով, մահմետականաց շատը խոյս տալ կը նային եղբր զինւորատուութենէ: Ռուսաց կառավարութիւնն ալ խիստ մեծ չափաւորութեամբ և ներդրութեամբ կը վարուի այս անգամ իրենց զաւկներն զինւորագրութենէ փախցնող ծնողաց հետ, թոյլ տալով որ դուրս ելնեն երկրէն. սակայն ապագային մէջ անհնազանդ ծնողքներն, զինւորագրութեան վիճակն երկող զաւակներն եթէ փախցնեն, ասոր փոխարէն իրենց ընտանիքին ուրիշ մէկ անդամը զինւորութեան տալու պարտաւոր պիտի ըլլան:

— Նոր հրատարակուած Կայսերական խաթիւն, յղման ծանուցագրով մը հանդերձ, Արտաքին գործոց պաշտօնէութեան կողմանէ Տաճկաստանի պաշտպան և երաշխաւոր տէրութեանց հաղորդուեցաւ:

— Պ. Սթրանֆօրդի տիկինը, որոյ վեհ. Սուլթանին կողմանէ գահաւարդորդ ոսկի ապարանջան մը նուէր ընդունիլը ծանուցինք, շաբաթ օր Մեծ Եպարդոսին ներկայացաւ, խնդրելու որ իւր ընդունած սոյն ընծային համար իւր շնորհակալութիւնը մատուցանէ վեհ. Սուլթանին:

— Անգղիոյ դեսպանը շաբաթ օր Կայսերական պալատն երթալով, վիլիթ օրեա թագուհւոյն անձնական մէկ նամակը հաղորդեց վեհ. Սուլթանին, որով Անգղիոյ թագուհին՝ Էտիմպուրիի դքսին, իւր որդւոյն, աղջիկ զաւակ մ'ըլլալը կը ծանուցանէր: Վեհ. Սուլթանը սիրալիւր ըն-

դունելութիւն մ'ըրեր է դեսպանին, և տեսակցութիւնը բաւական երկար տևեր է:

— Կայսերական Հրովարտակին հրատարակման յաջորդ օրն երբ հետեւալ գայթակղական տեսարանը տեղի կունենայ նոյն իսկ հոն, մայրաքաղաքիս մէջ, ալ մտածելու է թէ գաւառներուն մէջ ինչե՞ր չեն ըլլար:

Գաղղիոյ հպատակ անձ մը Բերայ Այնալը-Չէշմէ թաղը տուն մը վարձու բռնած և քօնթրաթն ալ օրինաւորապէս ըրած ու թուղթն ալ ստացած ըլլալով թաղապետութենէն, այս հինգշաբթի օր ընտանեօքն ու կարասեօքն հանդերձ յիշեալ տունը կը փոխադրէ իւր բնակութիւնը:

Սակայն հետեւեալ օրն անաւօտուն կանուխ, տաճիկ այր, կին անձանց մէ և տղոց մէ բազկացեալ ամբոխ մը, թաղին Խաճ ու Խաճն ալ գլուխներն անցած, կուգան յիշեալ տունը պաշարելով, բոլոր պատուհանաց ապակիներն խորտակելէն յետոյ, դուռն ալ բռնութեամբ կը կոտրեն— Զըքն տըշարը, Կեպուրլար— պօռալով, և ձեռքերնին ինկածը կոտորելով, խորտակելով ու պատուհաններէն դուրս փողոց նետելով:

Տանն ընտանիքը իսկոյն մարդըրկելով զապօթի բերել կուտայ, որոնք գալով, փոխանակ ամբօխը ցրուելու, իրենք ալ ամբօխին հետ կը միանան, և մարդուն օձիքէն բռնելով, ընտանեօքն հանդերձ ոստիկանութեան պաշտօնատուներ կը տանին, ուր մարդուն զաւկներն և ժամ բանալ կը կենան, մինչև Միւթէսարըֆին հասնիլը: Տանը դռները բաց կը մնան, ամեն եկողին ու մտնել ելնողին համար, և մարդուն կահ կարասիքն ալ այնպէս փողոցը քարայրատակին վրայ թողուած ու ցրուած: Միևնոյն թաղին մէջ ուրիշ քրիստոնեայ ընտանիքներ կան բնակող, բայց կերևի թէ տաճիկներն ալ այսուհետեւ ուրիշ քրիստոնէի բնակութեան թոյլ չը տալ որոշեց են:

Ահաւասիկ հաւասարութեան գաղափարին՝ տաճիկ ժողովրդոց մէջ մինչև ո՞ր աստիճան տարածուած ըլլալուն մէկ փորձը:

— Ուրախութեամբ լսեցինք թէ: Տատեան Յարութիւն պէյի որդին Տիրան էֆ, երրորդ կարգի պաշտօնատարութեան (Սալիսէ) յաստիճան բարձրացեր է:

ՀԵՌԱՄԻՐԱՅԻՐՔ

Բարիչ 18 դեկտ.

Հասարակաց կրթութեան պաշտօնեայ Պ. Վալօն, և Օրլէանի եպիսկոպոս Գեր. Տիւրանլու, խորհրդարանին կողմէն Թերակուտի անդամ ընտրուեցան: Զախակողմեանք ընտրութեանց մէջ միշտ շահելու վրայ են:

Գանձուց պաշտօնեայ Պ. Լէոն-Սէյ հրաժարական մատոյց:

Վիէննա 18 դեկտ.

Խորհրդարանն ընդունեց ղեղչուած պիւճէն Գանձնաժողովն ալ իւր նիստերը յունել: 10 ին թողուց:

Բէշթա 18 դեկտ.

Պ. Թիսմա, հարցման մը պատաս-

խանելով, ըսաւ թէ հունդարական կառավարութիւնը առիթ մ'ունեցած չ'էր՝ Տաճկաստանի ապստամբ գաւառներն զինւորապէս գրաւելու խնդրովն զբաղիլ, յաւելցուց նաևս ըսել թէ Սնտրասի կոմսը, միւս տէրութեանց հետ համաձայն, միայն յիշեալ խնդրեալ գաւառաց հանդարտութիւնը ձեռք բերել և ընդհանուր խաղաղութիւնը ապահովել կը ջանար: Ուստի և կը յայտնէ թէ ծանր մտատանջութիւն պատճառող ու է խնդիր մը չկայ:

Լոնտոն 18 դեկտ.

Անգղիոյ պանքայէն մեծագումար ստակ դուրս ելաւ:

Լորտ Տէրպի Էտիմպուրիի մէջ ատենախօսութիւն մ'ընելով, յայտնեց թէ տէրութիւններն յոյժ չափաւորութեամբ կ'ընթանան Սերեւելեան խնդրոյն մէջ, որն որ առանց դժուարութեան չպիտի լուծուի: Սիւվէյի բաժնեթղթոց գնմանը վերայօք ալ խօսելով, կըսէ թէ ասի՝ ջրանցքէն ազատ անցուղարձն ապահովելու նպատակաւ եղած որոշում մ'է:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Դշ. 10 դեկտեմ.

Երեկուան հասած եւրոպական հեռագիրները նախօրէ օրուրէն գարձեալ 20 բրյ.ի ցածութիւն մը կը ծանուցանէին: Ուստի Պօրսան 26.35/ի բացուելով, մինչև 1/2 ի իջնելէն յետոյ եկաւ 27 բրյի գոցուեցաւ:

Պահ մը դրոյց մը տարածուեցաւ թէ Երկաթուղեաց տոկոսներն այսուհետեւ բնաւ չը պիտի ճանցուին, որոյ վրայ Բումբէլին մինչև 62 1/2 ի իջաւ: Սակայն կէս օրէն վերջը Բ. Դրնէն պաշտօնական ծանուցում մը հասնելով կարդացուեցաւ Պօրսային մէջ, որն որ յիշեալ դրոյցին անհիմն ըլլալը կը յայտնէր, որոյ վրայ նորէն 66 ու կէսի ելաւ:

Գեռ խառնակութիւնը կը տիրէ հրապարակին վրայ:

Ա. Զ. Դ.

Մայրեր. մայրեր. մայրեր:

Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները փորի ցաւերէ ազատել Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները փորահարութենէ ազատել Եթէ կուզէք Ձեր փոքրիկ երախաները ախտահանելու ժամանակը վտանգէ ազատել:

Վերջապէս մայրեր, եթէ կ'ուզէք որ Ձեր սիրելի երախաները թէ ցորեկ և թէ գիշեր փորի ցաւէ ազատ հանդարտ քնանան ու մեծնան և առանկով ձեր գիշերն ալ խաղաղ քնով անցնի:

Գործածեցէք ձեր երախաներուն համար «Միսիլ Ուինսթը Սուլթինկ Սիրըք» կոչուած դեղը:

Բիւրուոր մայրեր այս դեղէն գործածած են իրենց զաւակացը համար և անոր օգտակարութիւնը կը գովեն: Կը ծախուի Միլասեանց Ամբրիկեան Վաճառատան մէջ որ 'ի Ղալաթիա:

Զմեռուան սաստիկ եղանակիս հարբուղիս և հազ ըլլողներուն համար խիստ օգտակար դեղն է որ շատ ընդհանրութեան շատ տարւոյ փորձով հաստատուեցաւ «Զէրի Բէքթօրալ», որն որ կը ծախուի Միլասեանց Ամբրիկեան մաղազան ճամբ—Բարուսի փողոց—Ղալաթիա:

ՈՒՍՈՒՄՆ

ՀԱՄԱՐԱՐՔԱՌ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ

ՏԵՆԴՈՐ ՄԵՐՈՅ

Ի Տ. ՆԵՐՍԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԷ

ՎԱՐՃԱՊԵՏԵԱՆ

ՊԱՏՐԻԱՐԿԷ ՀԱՅՈՑ Կ. ՊՕԼՍՈՅ

Սոյն ընտիր գործն, որ է չորից Աւետարանչաց համաձայնութիւնն ու անոնց բացատրութիւններն, աշխարհիկ լեզուաւ տուած, կը նուիրէ Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ զաւակաց Ամենապատիւ Տ. Տ. Ներսէս Ս. Արք. Եպիսկոպոսն Վարժապետեան, արգի Պատրիարքն Կ. Պօլսոյ գրաբար մայրենի լեզուն պատճառ բռնելով Ս. Աւետարանին կենարար վարդապետութեանց լոյսը փայլելու չնորհէն զուրկ մնալ կարծուած ազգայնոց համար առաջին կարգի օգտակար այս գործը, որ թէ Ս. Աւետարանի աշխարհաբար թարգմանութիւնն ու թէ անոր ողջամիտ մեկնութիւնն միանգամայն իւր մէջը կը պարունակէ կրնայ շահաւոր ըլլալ ամեն կարգի ազգայնոց, քահանայից և ժողովրդոց, զոր եթէ ուսանելու աշխատութեանց չը խուսափին՝ մոլորամիտ ազգաբաւորած բարբառմանցը տեղի չեն տար իւրեանց մտքերը պղտորելու:

Եկեղեցւոյ հայրապետի մը վայելուչ սոյն հեղինակութիւնն զՍրբազան Պատրիարք հայրն արդեամբ իւր անուանակից հայրապետաց կարգին կարժանացնէ, որովհետեւ թէ բանիւ թէ գրով և թէ գործով Աստուծոյ եկեղեցւոյն շինութեան գործին աշխատած ըլլալու վկայութիւնն առած և երանելի հայրապետի տիրոգոն իրաւամբ կը ժառանգէ:

Սոյն հեղինակութիւնն Արմաշու վանուց տպարանէն ի լոյս կընծայի ութածալ միջակ գիրքով և կը բաղկանայ 764 երեսէ մաքուր թղթի վրայ տպագրեալ:

Վաճառման կեդրոնատեղին է ի Կ. Պօլիս Գալաֆեան գրատունը:

Գին մէկ արծաթ մէճիտ:

Գործին ստուարութեան հետ բաղդատելով գինը՝ խիստ աժան և գոյացեալ արդիւնքն ալ ըստ որոյման Սրբազան Հեղինակին պիտի գործածուի յօգուտ նոյն վանայ վարժարանին շինութեանը:

ՏՕՔԹԷՕՐ Մ. ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Իր բնակութիւնը հաստատած է Ղալաթիա Հայոց եկեղեցւոյ փողոց թիւ 12 տունը, ուր պատրաստ է ամեն որ մինչև կէսօր հիւանդ ընդունիլ և երեքշաբթի օրերն ձրի գարմանել:

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆՔ

Ի ՎԵՐԱՑ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵԹԱՆՈՍՈՒԹԵԱՆ

Մեծ. Մ. Էֆ. Էմինեան Մոսկուացի հայազգի գիտնականն մեծ խնամով աշխատած և մանրամասն խուզարկութեամբ փնտռած գտած և առանձինն մատենի մը մէջ ամփոփելով Գաղղիէի լեզուաւ տպագրած և Եւրոպայի ծանօթացուցած է՝ Արեւ-

ւելքի մէջ մեծ գիրք մը բռնող Հայ ժողովրդեան ֆրիստոնէութենէ առաջ ունեցած վիճակը:

Այս մատենին Հայերէն թարգմանութիւնը Արմաշու վանայ տպարանէն կը նուիրուի մեր սիրելի ազգայնոց, որպէս զի տեղեկանան թէ հայկական հեթանոսութիւնը ի՞նչ վիճակ ունեցեր է, մեր նախնիք ժամանակին ի՞նչ տեսակ կրօնք պաշտեր են: Կը գտնուի Կ. Պօլիս Գալաֆեան գրատունը գին 4 շրշ:

ՄԵԾ ՇԱՀ

ԳՈՐԾԱՎ ՃԱՐ

ՃԱՆԷԹԹՈՅԻ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Թիւ 16—Ղալաթիա Գօմէսիօն խան — 16 Թիւ

Ճանէթ թոյլ վաճառատունը իւր գոհարեղէնի գործառնութիւններն վերջացնել որոշած ըլլալով, այժմ մեծ զեղջով մը ծախել սկսած է բոլոր իւր գոհարեղէն նիւթերն, որոնք 14 և 18 շաբ ոսկւոյ վրայ մեծ և փոքր ժամացոյցներէ, այլ և այլ շղթայներէ, գինդ ապարանջան, գնդառեղ, պրօշ և այլ զարդու վերաբերեալ նիւթերէ կը բաղկանան, և որոց ամեն մէկուն վրայ իւր զեղջեալ գինը նշանակուած է:

Այցելուք տեսնելով պիտի համոզուին թէ իրօք մեծ և արտաքոյ կարգի զեղջ մեղած է գնոց վրայ, Օսմ. ոսկին 100 շրշի հաշուով:

Գործաւճարն սկսած ըլլալով, մինչև 1876 յունվ. 3/15 պիտի տևէ:

ՎՈՒՔՈՒԱԹԸ

ՄԻԻՍԹԱՔՊԷԼ

ԵԱՆԻ

ԳԱԶԱՄԻՍ

1876

ՍԵՆԷԻ ԻՍԷՎԻՅԷԻ

ՔԷՊԻՍԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ

Սաթըլըր հէր էրմէնի քիթապճը տիւքքեանլարընտա: Յիյ 2 շուրուշ:

Ե Է Ն Ի Չ Է Ր Ի Ք

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԵՊ

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱԼ

Ի ՅՈՒՆԱՐԷՆԷ

Օսմանեան պատմութեան ներկայ դարուս քաղաքական մասին ամենէն նշանաւոր ու հետաքրքրական էջերը լեցնող Եֆենդէրեայ սոսկալի սովորութիւնները, արարքն ու ջընջումը պտտմական վիպասանութեան մը հեշտ և զրօնեցուցիչ կերպարանքին տակ ազդու և գեղեցիկ կերպով մը նկարագրող յունականէ թարգմանեալ երկհատոր սոյն ընտիր գործը՝ ընթերցման ախժանի աշխա-

տութիւն մ'է, մանաւանդ անոր համար որ հեղինակն ակնատեսն վկայ մ'եղած է ինքն անձամբ սոյն դէպքերուն, և երկրորդ որ պատմութեան մէջ յիշուած երեւելի անձանց և տեղեաց անուններն ամենամեծ մասամբ և գլխաւորաբար տեղւոյս ժողովրդեանը խիստ ծանօթ են, որք առաւել ևս հաճելի կ'ընծային սոյն հետաքրքրական վէպին ընթերցումը:

Վաճառման կեդրոնատեղին է Ղալաթիա Օսմ. Պանքային դէմը Ս. Միքայէլեան Էֆ. ի տպարանը, կը գտնուի նաև մայրաքաղաքիս բոլոր գրավաճառաց քով:

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ԳՐԱԿԱՆ ՓՈՐՁԵՐ

ՏԱՂԵՐ, ՃՈՒԵՐ, ԱՌԱՄՆԵՐ, ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԳՐԱԴԱՏՈՒՄՆԵՐ, ԱՐԳՈՍԻ ԽՈՂԵՐԸ:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԻՊ.

ՏԳԱՐԱՆԻ ԱՐԱՄԱՆ

Կականդի առթիւ նուէր ըլլալու ամենայարմար գիրք մ'է:

Կը ծախուի Սրապեան Պաղտասար աղայի խանութը: Գինն է 15 շրուշ:

ԾՈՎԷՆ ԶԸ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ

ԴԵՂ

Բաղադրութիւն Լ. ՏԻՆԵԱ ԴԵՂՈՐԴԻ

Ծովային ճանրորդաց համար անհրաժեշտ եղած սոյն հեղուկը, որ ամեն անգամ ծովէ բռնուելուն՝ մէկ խահուէի դգալ մը սոյն դեղէն առնելով կրկին չափովը պարզ ջրի մէջ խառնելով խմած ատենը՝ մարդ վերստին իւր հանդարտ ու աւողջ վիպտանայ, կը գտնուի Լ. Տիւնեայի դեղարանը, Ղալաթիա Մեծ փողոց, թիւ 108. մէկ շիշը 2 ու կէս ֆրանք գնով:

ՊԱՅՄԱՆՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ԼՐԱԳԻՐ ամեն օր կը հրատարակուի, բաց 'ի կիրակի և Տօն օրերէ: Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 200 ղուուշ առանց փոսթայի ծախուց:

Բաժանորդագրութիւնը ամառ գըլիսէ սկսեալ կը նկատուի:

Խմբագրութեան ուղղեալ ու է գրութիւնը՝ հեղինակին բուն ստորագրութիւնը կրելու են, ոչ թէ հրատարակելու համար, այլ յերաշխաւորութիւն վստահութեան:

Չը հրատարակուած գրութիւնը ետ չը տրուիր:

Խմբագրութեան գրասենեակն է Ղալաթիա Կլաւանի խան, թիւ 5:

ՏՆՕՐ ԻՆՎԵՍՏԻՐ

ՆԻԿ. Մ. ԹԻԻԼՊԷՆՏՅԱՆ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԿԼԱՎԱՆԻ ԽԱՆ ԹԻԻ 5